SVATÉHO OTCE ATHANASIA
arcibiskupa alexandrinského
LIST Ø BRATRU SERAPIONOVI O SMRTI ARIOVĚ

Athanasius Serapionovi, bratru a spolusluhovi v Pánu pozdravení.

Došlo mne od nábožnosti tvé psaní, ve kterémž nás vybízíš, bychom ti oznámili, co se nyní děje s námi, a o bohopustném bludařství arianském, pro které jsme toto vše vytrpěli, a též jaký konec vzal život Ariův. Dva ze tří těchto příkazův ochotně jsem vykonal a poslal jsem tvojí nábožnosti, co jsem napsal mnichům, neboť z toho se poučíš i o nás i o bludařství. O třetím, totiž o smrti Ariově, mnoho jsem se napřemítal, obávaje se, aby se o mně někdo nedomýšlel, že smrt toho člověka tupím. Leč když se u vás rozmlouvalo o tom bludařství, na té otázce přestala řeč, zda skončil Arius v obcování s Církví, a ta se rozřeší jen výkladem o jeho smrti; proto jsem se odhodlal oznámiti to a umlčeti na příště ty, kteří se rádi prou. Neboť soudím, že když se zví o zázraku jeho smrti, ani ti, kteří dříve hádky začínali, neodváží se již pochybovati, jak odporno jest Bohu bludařství arianské.

Nebyl jsem sice v Cařihradě, když on skonal, ale byl tam kněz Makarius a od něho jsem se toho dověděl. Byl pak Arius povolán od císaře Konstantina, přičiněním stoupenců v Eusebiových; a když přišel k císaři, tázal se ho císař, má-li víru katolické Církve. On se zapřisahal, že věří správně a podal mu sepsání své víry, zatajiv věci, pro které byl od biskupa Alexandra z Církve vyhnán, a pokrytecky cituje výroky Písem. Když tedy přísahal, že se nepřidržuje těch věcí, pro které jej Alexander byl vypudil, propustil jej císař řka: „Pravá-li jest víra tvoje, dobře jsi přísahal; bezbožna-li jest a přísahal-li jsi, Bůh dle přísahy rozsuď tvou při.“ S takovou když tedy vyšel od císaře, Eusebiáni s násilím, jakož jest jich obyčejem, chtěli ho uvésti do chrámu. Ale biskup cařihradský blahé památky Alexander vzepřel se tomu řka, že nenáleží do společenství přijímati původce bludařství. Leč Eusebiáni vyhrožovali: „Jako proti vaší vůli jsme způsobili, aby byl povolán od císaře, tak zítra, byť to nebylo po tvé libosti, účasten bude Arius s námi v tomto kostele obětního stolu.“ Byla totiž sobota, když toto pravili.

Biskup Alexander uslyšev o tom, velmi se zkormoutil, a vešed do chrámu rozpjal ruce k Bohu a plakal a padnuv ve svatyni na tvář, leže na zemi modlil se. A byl tam s ním na modlitbách též Makarius a slyšel jeho hlas. Volal pak biskup k Bohu s touto dvojí prosbou: „Bude-li Arius zítra účasten posvátného stolu, propusť mne sluhu svého a nehubiž zbožného s bezbožným; jsi-li však milostiv k Církvi své, a vím, že jsi k ní milostiv, popatř na řeči Eusebianův

a nedávej ve zkázu a potupu dědictví svého a vezmi Aria, aby se nepodobalo, když by on vešel do chrámu, že s ním vchází i bludařství, a aby nebyla bezbožnost jmína za zbožnost." Takto biskup se pomodliv, vyšel velmi stísněn. A stalo se něco podivného a nepomyslitelného. Zatím co Eusebiáni vyhrožovali a biskup se modlil. Arius, spoléhající na eusebiány a velmi se chvástající, odešel na záchod, jako z potřeby tělesné, a znenadání, jakož psáno jest, rozpukl se v půli, a padnuv, na místě zdechl, obojího, i obcování svátostného i života, rázem jsa zbaven.

Takový tedy byl konec Ariův. Eusebiáni náramně zahanbeni pohřbili svého spolčence, a blahé památky Alexander s radujícím se shromážděním slavil nábožně a pravověrně svatou Oběť, za všecky bratři se modle a náramně chvále Boha, ne že by se byl veselil ze smrti onoho, Bůh uchovej, nebo „všem lidem jednou zemříti jest ustanoveno", ale že se to nad soudy lidské ukázalo. Neboť Pán sám vzal na soud výhružky Eusebiánův a modlitbu Alexandrovu a bludařství arianské odsoudil, ukázav, že nehodno jest společné účasti v chrámě a všem dav na jevo, že byť i císař a všickni lidé se ho zastávali, od Církve že jest zavrženo. Ukázalo se tedy, že dílo ariánův, na Krista útočící, není Bohu milé, ale bezbožné; a leckteří z těch, kteří dříve byli svedeni, obrátili se; nebo nikdy jiný, než sám Pán, jemuž oni se rouhají, odsoudil bludařství proti němu povstavší a ukázal ještě, že byť i císař Konstancius násilí pro ně činil biskupům, z Církve jest vyloučeno a nebi cizí. Pročež i u vás ustaňte již otázky, neboť takové stalo

se rozhodnutí. A nikdo nepřikláněj se k bludařství, ale i ti, kteříž svedeni byli, nechť se poznají. Nebo co Pán odsoudil, kdo bude přijímati? A když někdo se ujímá toho, co on ze společenství vyvrhl, kterak není velikou bezbožností vinen a Krista zjevným nepřítelem?

Toto tedy stačiž těm, kteří se hádají, na zahanbenou. Čti to těm, kteří se tehdy tázali, jakož i to, co jsem o bludařství tom v krátce napsal mnichům, aby z toho ještě víc se jim zošklivila bezbožnost a bídnost ariánův. Nikomu však nedávej tohoto listu opisovati, aniž sám si jej opisuj, neb i mnichům jsem toto poznamenal; ale jsa ušlechtilého důvtipu, chybí-li něco k tomu, připiš a hned nám to zase pošli. Neboť i z listu, který jsem psal bratřím, můžeš se přesvědčiti, co jsem vytrpěl, píše jej, a poznati také, že není bezpečno, aby spisy vydával člověk nevědomý a zvláště o nejvyšších a nejčelnějších dogmatech, aby to, co ze slabosti nebo z nejasnosti řeči nedosti určitě bylo pověděno, nepřivodilo čtoucímu škody. Nebo mnozí nehledí na víru ani na účel píšícího, ale buď ze závisti nebo ze svárlivosti pojímají slova napsaná dle mínění, jež si předem v mysli vytvořili, jak sami chtěli, a dle své libosti je překrucují. Učiň pak Pán, aby ve všech, a zejména v těch, kterým toto čteš, zvítězila pravda a zdravá víra v Pána našeho Ježíše Krista. Amen.

Z řeckého přel. A. L. Stříž.

ŽIVOT SVATÉ JENOVÉFY